

Tantárgy neve: Összefüggő egyéni iskolai gyakorlat	kreditszáma: 18+2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat	
A tanóra típusa: gyakorlat és óraszám: 180 óra az adott félévben, levelező képzésben: 80 óra. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): egészségügyi technikum és szakképzőiskolában, gyakorlatvezető mentoránár által vezetett gyakorlat.	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): Az összefüggő egyéni szakmai gyakorlathoz kapcsolódó feladatok teljesítését a gyakorlatvezető mentortanár értékeli írásban, és összegezi (ötfokozatú) gyakorlati jeggyel. Az értékelés az „Értékelő lap az összefüggő egyéni iskolai gyakorlathoz” c. dokumentum szerint történik.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): Az összefüggő egyéni iskolai gyakorlathoz kapcsolódó pedagógiai, pszichológiai, szakmódszertani feladatok kivételével – a tanári szakképzettség megszerzéséhez szükséges tanulmányi és vizsgakövetelmények eredményes teljesítése.	
Tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása:	
<p>Az egyéni összefüggő szakmai gyakorlat célja, az iskola és benne a tanár komplex oktatási-nevelési feladatrendszerének a megismerése és elsajátítása, az intézményben kapott, illetve vállalt feladatok megoldása, dokumentálása, (ön)reflektív értelmezése, értékelése. A tanárjelöltek a pedagógusszerep teljességével ismerkednek, megtapasztalják a szerepek összetettségét, sokféleségét, komplex formában gyakorolják, fejlesztik mindazokat a kompetenciáikat, amelyek a pedagógussá váláshoz, saját <i>pedagógusidentitásuk</i> tudatosításához, formálódásához hozzájárulnak. A gyakorlat alapvető célja, hogy a jelöltek pedagógusi munkájukhoz reflektív módon viszonyuljanak, készüljenek fel a tanulók megismerésére, a tanulócsoporthoz sajátosságainak megértésén alapuló, tényekre alapozott folyamat tervezésére. Gyakorolják, hogy eredményeiket folyamatosan építsék be a munkájukba, osszák meg azokat kollégáikkal. Cél annak az elősegítése és támogatása, hogy a jelöltek a pedagógusközösségek tagjaivá váljanak, tapasztalják meg a szervezet életében való tudatos, aktív részvételt, az egymástól tanulás, az innováció közösségi formáinak az előnyeit; továbbá, hogy tanuljanak meg <i>felelősséget vállalni</i> saját munkájukért, szakmai fejlődésükért.</p>	
<p><u>Az összefüggő egyéni iskolai gyakorlat részei:</u> a szaktárgyak/szakmai tárgyak tanításával kapcsolatos és a szaktárgyak/szakmai tárgyak tanításán kívüli oktatási, nevelési tevékenységek; az iskola mint szervezet és támogató rendszereinek a megismerése, abban aktív részvétel, az egymástól való tanulás és az innováció közösségi formáinak megtapasztalása. A gyakorlathoz kapcsolódik a gyakorlatot kísérő pedagógiai-pszichológiai és szakos szemináriumok teljesítése. Az összefüggő egyéni iskolai gyakorlatnak része a portfólió elkészítése 2 kredit értékben.</p>	
<p><u>A gyakorlat időtartama és a tanítási órák/foglalkozások óraszám:</u> A féléves összefüggő egyéni gyakorlat időtartama összesen 6 hét, levelező képzésben 2 hét (az egészségügyi tanárképzés csak levelező formában történik a PTE ETK-n). Ebből legalább heti 8 óra az önálló tanítási órák/foglalkozások megtartására fordított idő. Foglalkozás megtartásába beszámítható a tehetséggondozásra, felzárkóztatásra szánt idő is.</p>	

Tanítási órán kívüli és egyéb tevékenységek az iskola sajátosságainak megfelelően:

Az iskola, mint szervezet működésének megismerése

- az iskola szervezeti felépítésének, működési rendjének, stratégiai és operatív dokumentumainak megismerése (szakmai program, pedagógiai program, helyi tanterv, SZMSZ, házirend stb.)
- pedagógus életpályamodell, szakképzésben az oktatói értékelési rendszer megismerése
- az iskola napi működésének, pályázati tevékenységeinek megismerése

A diákok megismerése

- az intézménybe járó diákok és csoportjaik megismerése (szociokulturális háttér, tanulási tevékenység, -stílus, -eredményesség jellemzői, egészség- és rizikómagatartás, szociometriai felmérés)

A gyakorlatvezető mentor, szaktanárok (oktatók) munkájának megismerése

- gyakorlatvezető mentor, szaktanárok, oktatók feladatainak, tevékenységének megértése, az adott gyakorlatvezető mentor, szaktanár, oktató eddigi pedagógiai tevékenységének, speciális tudásának megismerése, bekapcsolódás a munkájába és feladatköreibe, tanórán kívüli tevékenységeibe
- a közös munka kereteinek a kialakítása

Egyéni fejlődési út/terv azonosítása a tanári kompetenciák fejlesztési terve alapján megtervezett tevékenységi háló szerint:

- az eddig végzett tevékenységek azonosítása, a tevékenységek és a tanári kompetenciák összekapcsolása
- egyéni tervek megfogalmazása az intézményi lehetőségek figyelembe vételével

Tanítási tevékenység tervezése, a tanulás támogatása és értékelése:

- felkészülés a szaktantárgyi/szakmai órákra
- konzultáció, óramegbeszélés
- szakterületi hospitálás tanároknál, más tanárjelölteknél
- nem szaktárgyi hospitálás tanároknál, más tanárjelölteknél
- tanórán kívüli szaktárgyi tevékenységek
- különleges bánásmódot igénylő (sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vagy tehetséges) tanulóval való valamilyen formában történő foglalkozáson való részvétel

Tanórán kívüli tevékenységekbe való bekapcsolódás

- a tanulók szabadidős programjainak tervezésében, szervezésében és lebonyolításában való részvétel
- az ifjúságvédelem, teljes körű iskolai egészségfejlesztés, drogprevenció, metálhigiéne, iskolai agresszió kezelés, konfliktuskezelés helyi gyakorlatának megismerése és lehetőség szerint segítése, diákönkormányzat tevékenységének megismerése, bekapcsolódás annak munkájába, szociális segítő, iskolapszichológus, fejlesztőpedagógus munkájának megismerése,
- amennyiben arra lehetőség van, a kollégiumi élet megismerése

Együttműködés az iskolai környezetben és azon túl

- az iskola, a család és a helyi közösségek kapcsolata, az együttműködés formáinak megismerése
- bekapcsolódás szakmai munkaközösségek munkájába
- támogató, segítő rendszerek, szakszolgálatok megismerése

További tevékenységek:

- az összefüggő egyéni iskolai gyakorlatot kísérő szemináriumok feladatainak teljesítése
- a befogadó intézményben vállalt feladatainak megoldása, dokumentálása, (ön)reflektív módon való értelmezése, elemzése, értékelése
- a gyakorlatvezető mentor és a kísérőszeminárium vezető egyetemi oktatók felügyelete mellett – tanulók megismerése terén végzett munkáját, tanári gyakorlatának

eredményességét adatokkal alátámasztó, a saját gyakorlati fejlődését dokumentáló – portfólió elkészítése

- az adatgyűjtés, tapasztalatszerzés szakszerű dokumentálása, a dokumentációnak a portfólióban történő megjelenítése

A tanári szakdolgozati portfólió

A tanárjelölt hallgató az egyéni összefüggő gyakorlat keretében készíti el a tanári végzettség megszerzéséhez szükséges tanári szakdolgozati portfólióját. Ehhez felhasználhatja a pedagógiai-pszichológiai, a szak módszertani, a szakterületi diszciplínákhoz kapcsolódó kurzusokon, valamint a pályaismereti és pályaszocializációs, a társas, csoportos tanítási gyakorlatok, és az egyéni összefüggő tanítási gyakorlata során készített szakdolgozati portfólió dokumentumokat.

Az elkészítendő szakdolgozati portfólió az alábbi részeket tartalmazza

- **Kötelező formai elemek** (címlap, tartalomjegyzék, bibliográfia, mellékletek)
- **Két kötelező portfólió-fejezet:**

Pályakép reflexió:

A portfólió első fejezete egy a képzésre visszatekintő esszé. Ebben a visszatekintő reflektív esszében a jelölt áttekinti saját képzését, a képzéséhez kapcsolódó gyakorlatokat a saját nyolc tanári kompetencia, valamint a speciális szak módszertani kompetenciák mozgósítása és fejlődése szempontjából, kiválasztva négy portfóliódokumentumot, amelyen be is mutatja fejlődésének folyamatát. Az esszében kitér arra, hogy miért ezeket a dokumentumokat választotta, valamint arra is, hogy hogyan bizonyítják ezek a dokumentumok a 8 tanári kompetencia meglétét. Az esszében fontos hangsúlyt képez a nyolc tanári kompetencia, hiszen ez alapján szükséges bemutatni mind a fejlődési-tanulási folyamatot, mind a kiválasztott dokumentumokat. Hasonlóan fontos hangsúlyt kap az elbírálásnál, hogy mindez a képzés során megismert szakmai diskurzusokra, szakirodalmi forrásokra hivatkozva nyerjen tudományos megalapozást.

Egy kötelezően kiválasztott óra/foglalkozás/tématerv bemutatása:

A másik kötelező fejezet egy saját óra/foglalkozás/tématerv leíró és kritikai-reflektív bemutatása a nyolc tanári kompetencia bizonyítása céljából. Célszerű olyan egységet választani, amely ténylegesen érzékelteti a tanulási és tanítási folyamatokat, valamint a jelölt készségét a tanári kompetenciák mozgósítására és fejlesztésére a mindennapi gyakorlatban. A kiválasztott óra/foglalkozás/tématerv kapcsán ebben a kötelező portfólió-dokumentumban a kiválasztott és mellékelte terv megtervezésének, megvalósításának és kiértékelésének a leírása és reflektálása lesz a feladat. Ebben a bemutató dokumentumban lépésről lépésre bemutatja a tervezési folyamatot a melléklet alapján, majd lépésről lépésre kitér a megvalósítás folyamatára kritikai-reflektív szemmel nézve azt a 8 tanári kompetencia mozgósítása és fejlesztése szempontjából. Ebben a tervet bemutató dokumentumban arra is szükséges kitérni, hogyan ellenőrizte a tanulási folyamat eredményességét, a tanulók előrehaladását lépésről lépésre a tervben, illetve esetlegesen a későbbiekben. Hasonlóan fontos hangsúlyt kap az elbírálásnál, hogy mindez a képzés során megismert szakmai diskurzusokra, szakirodalmi forrásokra hivatkozva nyerjen tudományos megalapozást.

- **Három szabadon választható portfólió-dokumentum bemutató fejezet**

A szabadon választható, bemutatásra kerülő dokumentumok a legszélesebb körből választhatók. Ezeknek a dokumentumoknak az a céljuk, hogy olyan területeire világítsanak rá a 8 tanári kompetencia mozgósításának és fejlesztésének, amelyek az óra/foglalkozás/tématerv bemutatása kapcsán a kötelező portfólió-fejezetben még nem kaptak kellő hangsúlyt. Az alábbiakban felsorolt ötletek a kiválasztandó dokumentumokra szabadon bővíthetők továbbiakkal:

- egy **további óraterv, foglalkozásterv, vagy tématerv** bemutatása lehetőséget ad arra, hogy a másik szaktárgyi kontextusban is bemutassa a jelölt tanári alkalmasságát a 8 tanári kompetencia aspektusából
- a **mérés és értékelés eszközeinek összegyűjtése** az egyéni gyakorlat során, és együttes **elemzése a hatékonyság és eredményesség**, valamint a tanulók visszajelzéseinek segítségével
- a tanulási folyamatban használt **digitális megoldások összegyűjtése és elemzése** a nyolc tanári kompetencia bármely aspektusából
- **tanórán kívüli tevékenységekben való részvétel bemutatása** egy élménynap, projektnap, múzeumpedagógiai foglalkozás, egészségnevelési program, osztálykirándulás, tanulmányi versenyen, szakköri foglalkozáson keresztül – ezek elősegítik a szakmai kommunikációs kompetencia elemek meggyőző bemutatását, hiszen a kollegiális együttműködésre épülnek
- **egyéb intézményi feladatban való részvétel** (ügyelet, ebédeltetés, pályázati projektek, szülőknél szóló rendezvény stb.) – alkalmat ad arra, hogy a bekapcsolódást az intézmény életébe, hogyan segítették elő a mozgósított és fejlesztett tanári kompetenciái
- **egyéni fejlesztés** (egyéni képesség-kibontakoztatás, tehetség gondozás és egyéni fejlesztés támogatása integrált csoportban stb.)
- **taneszközök elemzése és az elemzés felhasználása** a mindennapi gyakorlatban – a hallgató szaktantárgyi felkészültségének bemutatására kifejezetten alkalmas választás
- **a jelölt által készített tanulási offline/online segédletek** (prezentációk, feladatlapok, tesztek, játékosított feladatok, projektek, drámafoglalkozások stb.) - a hallgató szaktantárgyi felkészültségének bemutatására kifejezetten alkalmas választás
- **hospitálási naplók és hospitálási konzultációk összehasonlító elemzése** a nyolc tanári kompetencia szempontjából – mind a nyolc tanári kompetencia mozgósításának és fejlődésének bemutatására alkalmas választás
- korábbi kurzusokon készített **szakdolgozati portfólió-dokumentumok felhasználása** az társas, csoportos és egyéni összefüggő gyakorlatok során – annak bemutatása, hogyan használt fel kurzusokon kapott-készített aspektusokat, képesség és ismeret-elemeket a konkrét iskolai gyakorlatban
- stb.

Mind a három kiválasztott dokumentumhoz szükséges elkészíteni a dokumentumot bemutató dolgozati portfólió fejezetet, amely egy-egy kiválasztott és mellékelt dokumentumot mutat be (óraterv, hospitálási naplók, mérő-értékelő eszközök gyűjteménye, digitális eszközök gyűjteménye, egyénre szabott feladatok gyűjteménye, tanulási segédlet elemzése, élménynap programja, osztálykirándulás terve és beszámolója stb.). Mindhárom elkészítendő, az adott, szabadon kiválasztott dokumentumot prezentáló portfólió-fejezetben szükséges bemutatni:

- a mellékelt dokumentum, vagy dokumentumgyűjtemény **keletkezésének körülményeit**,
- milyen **a 8 tanári kompetenciához kapcsolódó elemek** mozgósítását és fejlődését mutatja be az adott dokumentum kapcsán a tanárjelölt,
- **hogyan bizonyítja a tanárjelölt kompetenciáinak** mozgósítását és fejlődését a kiválasztott dokumentum,
- hasonlóan fontos hangsúlyt kap az elbírálásnál, hogy mindez a képzés során megismert **szakmai diskurzusokra, szakirodalmi forrásokra hivatkozva** nyerjen tudományos megalapozást.

A tanári portfólió elkészítéséhez további részletes szempontokat tartalmaz a tanári szakdolgozati portfólió értékelő lap hivatalos és érvényes dokumentuma. A tanári portfólió elkészítéséhez javasolt a kötelező irodalmakat áttanulmányozni, illetve felhasználni a pedagógiai kísérőszemináriumon, a szakmódszertani kísérőszemináriumokon, valamint a mentortanári konzultációkon kapott támogatást.

a 3-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott* irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN):

Kötelező irodalom:

A tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 8/2013 (I. 30.) EMMI rendelet.

Falus Iván – Kimmel Magdolna: A portfólió. Gondolat Kiadói Kör, ELTE BTK Neveléstudományi Intézet, Budapest, 2003.

Molnár Edit Katalin (2015): A tanári tervezés tanulmányának és tanításának vizsgálata. *Új Pedagógiai Szemle*, 11-12.sz.

Ajánlott irodalom:

Mrázik Julianna: A portfólió: dokumentumgyűjtemény vagy reflexiógyűjtemény? In: Arató Ferenc (szerk.): *Horizontok. A pedagógusképzés reformjának folytatása*. PTE BTK Neveléstudományi Intézet, Pécs, 2014. 77-88.

Nikitscher Péter (2016): *Milyen a jó pedagógus? – elvárások, szerepek, kompetenciák az empirikus kutatások tükrében*. <http://ofi.hu/publikacio/milyen-jo-pedagogus-elvarasok-szerepek-kompetenciak-az-empirikus-kutatasok-tukreben>

Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

A tantárgy megfelelése a tanári felkészítés képzési és kimeneti követelményeinek - tanári kompetencia-területenként (8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet 2. melléklete alapján)

Az **egyéni összefüggő gyakorlat célja**, hogy a 8 tanári kompetencia minden területét és elemét mozgósítsa és lehetőséget adjon azok gyakorlatközpontú önfejlesztésére.

A szakdolgozati portfóliónak hasonló módon szükséges kitérnie a 8 tanári kompetencia minden területére és elemére, hiszen éppen ezek **mozgósításának és fejlődésének bizonyítására hivatott**.